

Pradinis ugdymas. Dailė ir technologijos. Metodiniai patarimai

Parengė Irena Staknienė

Metodinės medžiagos paskirtis: padėti pradinių klasių mokytojams įgyvendinti dailės ir technologijų Bendrąsias programas.

Uždaviniai:

- Aptarti dailės ir technologijų dalyko vietą bendrame meninio ugdymo kontekste.
- Išryškinti specifinius dalyko ugdymo tikslus ir uždavinius bei siekiamybes.
- Teikti patarimų dailės ir technologijų ugdymo turinio ir siekiamų rezultatų planavimui.
- Aptarti mokomosios medžiagos parinkimo ir taikymo dailės ir technologijų pamokose efektyvumo klausimus.
- Teikti siūlymų dėl mokinių pasiekimų vertinimo.

Dailės ir technologijų dalykas pradinėje mokykloje ilgą laiką buvo suprantamas kaip vaizduojamosios dailės (piešimas, tapymas, spaudavimas, aplikavimas, lipdymas ir kt.) mokymas. Šalia buvo vedamos tradicinės erdvinės raiškos ir rankdarbių (konstravimas, lankstymas, pynimas, siuvimas, siuvinėjimas, nėrimas) bei nesudėtingų valgių gaminimo pamokėlės. Ne visada buvo kreipiamas dėmesys į dailės ir technologijų dalykų tikslus, uždavinius, ugdomas nuostatas ir gebėjimus, įvardytus bendrosiose šių dalykų programose. Buvo orientuojamasi į pamokos rezultatą: kūrinėlį ar gaminį, pamirštant, kad patrauklus ir aktyvus dailės ir technologijų pažinimo procesas duoda didžiulę naudą emociniam ir fiziniam vaiko vystimuisi. Dar ir dabar stebime atsainų dalies tėvų (o kartais ir pradinių klasių mokytojų) požiūrį į dailinį ir technologinį ugdymą. Gal todėl, kad ir jiems šios pamokos mokykloje buvo tik poilsio valandėlės, nes reikėjo kažką nupiešti, mokytojo nurodyta technika pavaizduoti mokytojo sugalvotą temą, pagaminti dėžutę, išsiuvinėti servetėlę ir pan.

Pradinių klasių mokytojai mėgstą tvarką, ramų ir nuoseklų darbą, nori mokinių darbų išbaigtumo ir tikslumo. Tai pradinukui – sunkūs uždaviniai, kuriuos jis turi įveikti pradinėje mokykloje. 7-10 metų mokinukas žengia pirmuosius savarankiškus žingsnius į šiuolaikinį pasaulį, kuriame gausu naujausių sparčiai kintančių technologijų, medžiagų, įrangos, darbo ir kūrybos priemonių, su kuriomis vaikas daugiau ar mažiau susiduria savo gyvenamojoje ir buitinėje aplinkoje. Viskas aplinkui taip greitai keičiasi, todėl turime padėti vaikui orientotis, saugiai gyventi ir mokytis, kūrybiškai spręsti iškylančias problemas, suprasti jį supantį regimą ir įsivaizduojamą (vaizduotės, kūrybos) pasaulį. Todėl dailė ir technologijos pradinėje mokykloje atsiliepia į vaikui iškylančias saviraiškos ir artimiausios aplinkos pažinimo problemas ir siekia abiemis dalykams bendrų ugdymo **tikslų**:

- puoselėjant savitą vaikų pasaulėjautą nuosekliai ir patraukliai ugdyti dailės raiškos gebėjimus ir estetinę nuovoką, sudaryti sąlygas kūrybinėms galioms plėtotis (dailės);
- sudaryti mokiniams prielaidas suvokti buitinėje aplinkoje kylančias problemas, jų sprendimo principus; išmokti saugiai naudotis nesudėtinga buitine technika; pažinti medžiagas; ugdyti gebėjimus, padedančius kaip vartotojui orientotis rinkoje (technologijos).

Dailės ir technologijų ugdymo pradinėje mokykloje paskirtis:

- Padėti vaikui įgyti pradinę meninę, estetinę, kultūrinę ir technologinę kompetencijas, leisti atsiskleisti jo kūrybingumui, per meną ir technologijų pažinimą įsitraukti į aktyvią socialinę veiklą, bendravimą, mokymąsi mokytis.

• Meniniu ugdymu, integruotu į kitas ugdymo sritis, siekiama sukurti patrauklią ir palankią emocinę socialinę terpę visų mokymosi stilių mokiniams. Per menų pamokas siekiama, kad mokiniai įgytų ir bendruosius gebėjimus – asmeninius, socialinius, komunikacinius, darbo ir veiklos:

- dirbtų vienas ir su grupe, bendrautų su kitais;
- susikauptų, įsijaustų, įsivaizduotų, savarankiškai ir kūrybiškai mąstytų, nagrinėtų, vertintų, darytų išvadas;
- rinktų informaciją apie savo mokymąsi, išvelgtų savo žinių ir gebėjimų spragas, numatytų, kaip, kokiais būdais pagerins savo žinias ir gebėjimus;
- planuotų ir gebėtų organizuoti savo ir kitų veiklą, lanksčiai prisitaikytų prie bendrų klasės gyvenimo, mokymosi ir darbo reikalavimų;
- naudotųsi įvairiomis informavimo priemonėmis ir šaltiniais (periodika, žodynais, žinynais, internetu ir kt.), rinktų, tvarkytų, pateiktų informaciją kalbėdami ir užrašydami;
- išmoktų elementarių dailės technikų ir nuosekliai atlikti paprastus technologinius procesus, naudotis darbo priemonėmis ir įrankiais, pasirinkti darbui reikalingas medžiagas;
- saugotų aplinką, tausotų ir tvarkingai laikytų medžiagas, įrankius, darbo ir kūrybos reikmenis, klasės ir mokyklos inventorių.

Dailės ir technologijų pamokose siekiama fizinio ir protinio darbo dermės. Mokiniai mokosi numatyti savo darbo rezultatus, ugdoma pagarba žmogaus darbui. Kintantis šeimos ir visuomenės gyvenimas daro įtaką tautos tradicijoms, todėl dailės ir technologijų pamokose ypatingas dėmesys skiriamas tradicijų tęstinumui ir jų dermei šiuolaikinėje aplinkoje. Tinkamai organizuotas dailės ir technologijų ugdymas plėtoja mokinių vertybines nuostatas, ugdo kūrybinius, praktinius ir bendruosius gebėjimus, suteikia technologinio (daiktų gamybos, savybių pažinimo, naudojimo buityje) pradmenis. Vaikai mokomi orientuotis šiuolaikiniame gyvenime. Siekdamas suvokti meno kūrinį, aplinkos reiškinių ar technologinę problemą, mokinys į pagalbą pasitelkia įvairias intelektualines funkcijas, kurios turi humanistinės išvalgos (atmintis, analizė, palyginimas, suvokimas, sprendimas) ir ryškiai pasitarnauja vertybinių nuostatų ugdymui.

Dailės ir technologijų dalyko veiklos sritys, jų tikslai ir veiklos organizavimo nuoseklumas

Dailė – vaizdų menas. O vaizdai gali būti plokšti, erdviniai, spalvingi, vienspalviai, margi, dideli, maži, nematyti, linksmi, liūdni, ryškūs, simetriški, nesimetriški, paprasti, sudėtingi ir t. t. Dailės pamokų metu pradinukai tyrinėja šiuos vaizdus, susipažįsta su vizualinių menų (tradicinės dailės ir šiuolaikinių regėjimu suvokiamų menų: meninės fotografijos, šrifto, knygos meno, vizualinės reklamos ir kt.), architektūros, dizaino, tautodailės ir taikomosios dailės meninės išraiškos priemonėmis (linijų, dėmių įvairove ir ritmu, spalvų ir formų ypatumais, ženklų ir simbolių kalba). Dailės bendrojoje programoje mokinių nuostatos, įgyjamos žinios, įgūdžiai ir gebėjimai, turinio apimtis ir vertinimo rodikliai aprašomi pagal tokias **veiklos sritis**:

- **dailės raiška** (idėjų kėlimas: technikų taikymas; grafinių, spalvinių ir erdvinių raiškos priemonių naudojimas; savo dailės kūrinių parodymas);
- **dailės raiškos stebėjimas, interpretavimas ir vertinimas**;
- **dailės reiškinių pažinimas socialinėje kultūrinėje aplinkoje**.

Technologijų dalyko bendrojoje programoje mokinių pasiekimai įvardyti kaip universalūs, t. y. atitinkantys 4 technologijų programų: **mitybos, tekstilės, konstrukcinių medžiagų ir elektronikos** reikalavimus. Kiekviena technologijų programa turi savo turinį, kuriame atsispindi programos savitumai: darbo priemonės, medžiagos, darbo operacijų ir jų sekų atlikimas. Išskiriamos šios mokinių **veiklos sritys**:

- **projektavimas** – projektinių idėjų paieška, užduočių formulavimas, detalizavimas, tikslinimas, apibendrinimas (grafiniu vaizdu, pasakojimu, aprašymu);

- **informacija** – informacijos paieška, kaupimas ir pritaikymas;
- **medžiagos** – medžiagų pažinimas, pritaikymas projektinėms užduotims atlikti;
- **technologiniai procesai, jų rezultatai** – praktinis projektinių užduočių atlikimas ir pasiektų rezultatų pristatymas.

Kiekvienoje veiklos srityje apibrėžti gebėjimai, kurių plėtotė numatyta remiantis mokinių fizinėmis ir psichologinėmis amžiaus tarpsnio ypatybėmis, laikomasi to paties principo kaip ir kitų mokomųjų dalykų programose: ugdymas vyksta spiralės principu, dailės raiškos ir pažinimo gebėjimai plėtojami vis sudėtingesniu turiniu, vis platesniame kontekste. Atnaujintos dailės ir technologijų bendrosios programos papildytos **Ugdymo gairėmis** mokytojui, kuriose bendrais bruožais aprašoma aktyvi mokinio ir mokytojo sąveika siekiant numatytų rezultatų. Akcentuojamas ne siekimas išmokyti tobulos meistrystės, o kūrybos ir aplinkos (gamtos, žmogaus sukurtų daiktų) ypatumų pažinimas. Mums svarbu, kad mokiniai išmoktų vertinti regimąjį ir technologijų pasaulį kaip žmogaus ir gamtos kūrybos vaisių. Kiekvienam koncentriui trimis lygiais – **patenkinamu, pagrindiniu ir aukštesniu** – pateikiami mokinių pasiekimų vertinimo rodikliai.

Bendrosiose dailės ir technologijų programose didelis dėmesys skiriamas mokinio vertybinių nuostatų ugdymui. Jose daug bendrų dalykų, jos tiesiogiai siejamos su veiklos sritimis. Mokinių vertybinės nuostatos taip pat ugdomos tyrinėjimui ir vertinimui parenkant jų amžiaus tarpsniui suprantamus brandžiausius Lietuvos ir pasaulio kūrinius, būdingiausius vartojimo reikmenis ir technologinius objektus. Pradinių klasių mokiniai dar nėra pasirengę gilintis į sudėtingą meno kūrinių ir aplinkos daiktų formą. Jie imlūs spalvingoms, ryškioms dailės kūrinių ir daiktų savybėms, todėl jiems vertėtų mokytis tiesiog džiaugtis dailės kūriniais, gamtos reiškinių ir miestų vaizdais, daiktais, tyrinėti jų paskirtį, konstrukcijas, medžiagas ir patogumą.

Bendra dailei ir technologijoms:

- **projektinės minties vystimosi etapai** (technologijose - projektavimas, informacija, dailėje – idėjų kėlimas, kūrybos reikmenų, raiškos būdų, išraiškos priemonių pasirinkimas).
- **kūrybinės ir projektinės idėjos patikslinimas ar perteikimas** (technologijose - daiktų savybių ir technologinių pavyzdžių nagrinėjimas, įvairių informacijos šaltinių paieška, dailėje – dailės kūrinių ir reiškinių stebėjimas savo aplinkoje, įvairiuose informacijos šaltiniuose, muziejuose, savo pastebėjimų ir išpūdžių perteikimas įvairiomis dailės raiškos priemonėmis).

Planuojant darbą, patartina lanksčiai atsižvelgti tiek į dailės, tiek į technologijų bendrąsias programas, ypatingai planuojant užduotis, susijusias su mokinių technologinių (informacinių, projektavimo, medžiagų pažinimo ir pritaikymo, darbo procesų pažinimo) gebėjimų ugdymu - šie gebėjimai ugdomi ir atliekant dailės raiškos ir pažinimo užduotis (idėjų paieška, technikų ir išraiškos priemonių naudojimas, saugus ir tvarkingas darbas, savo kūrinių parodymas ir vertinimas)

Ugdymo planuose pradinėje mokykloje dailės ir technologijų dalykams skiriamos 2 savaitinės valandos. Reikėtų laikytis šių planavimo principų:

- Technologijų sričiai skiriama ne mažiau nei 30 proc. šio laiko.
- Užduotis galima skirti atskirai – tada vadovaujamės technologijų pasiekimų aprašais.
- Dailės ir technologijų užduotys gali būti glaudžiai integruojamos – tada vadovaujamės dailės ir technologijų pasiekimų aprašais. Planuojant daugelį temų galima apjungti, nes tarp jų galima atrasti daug sąsajų. Užduočių skaičius sumažės, nereikės skubėti ir paviršutiniškai atlikti užduotis, o vaikai – pasieks gilesnių gebėjimų.

Abiejų dalykų integracija labai prasminga, nes įtvirtina vaiko visuminį pasaulio suvokimą. Dailės ir technologijų apraiškos siejasi gyvenime, jos egzistuoja greta, dažnai susipina. Kartais net nesusimąstome, kuriuose reiškiniuose esama daugiau dailės, o kuriuose – technologijų. Pavyzdžiui, technologijos tyrinėja daiktus, jų sandarą ir gamybos būdus. Visi žmogui reikalingi daiktai yra pagaminti iš tam tikrų medžiagų, jų savybės labai įvairios (kietos, minkštos, lanksčios, skaidrios, šiurkščios ir pan.), skirtingos sandaros (konstrukcijos), gaminant buvo naudojami įvairūs detalių jungimo būdai. Tuo pačiu būtina išmokti saugiai tais daiktais naudotis, tinkamai juos prižiūrėti ir saugoti. Visi daiktai turi ir vizualinių savybių. Jų forma gali būti labai įvairi: didelė, maža, paprasta, sudėtinga, simetriška, nesimetriška ir pan., o spalvos – šviesios, tamsios, ryškios, šiltos, šaltos ir t. t. Tai – dailės sritis. Galime sėkmingai tyrinėti meno (dailės ir architektūros) kūrinių ir daiktų pasaulį ir iš dailės, ir iš technologijų pozicijų. Todėl atnaujintas dailės ir technologijų dalyko ugdymo turinys apima ne tik raišką plokštumoje ir erdvėje bei dailės kūrinių tyrinėjimą ir vertinimą, bet ir žmogų supančios namų, visuomeninės ir gamtinės aplinkos, žmogaus dėvimų drabužių, daiktų ir jų estetinių bei technologinių savybių, mitybos ir buities problemų pažinimą, asmeninės, privačios erdvės, namų interjero tyrinėjimą.

Bendrojoje programoje 1-2 ir 3-4 klasių koncentrams apibrėžiama **turinio apimtis** (mokomosios kūrybinės ir technologinės problemos). Dailės ugdymo turinys pateikiamas pagal veiklos (raiškos ir pažinimo) sritis, technologijų – pagal atskiras technologijų programas. Dailės ir technologiniai gebėjimai ugdomi palaipsniui parenkant vis sudėtingesnę turinį. Mokomosios problemos, kurias mokiniai tyrinėjo pirmajame koncentre (1-2 klasėje), kartojasi ir antrajame (3-4 klasėje), tačiau lentelėje įrašytas tik naujas turinys (naujos temos ar mokomosios problemos).

I ir II lentelėje pateikiama galima dailės ir technologijų ugdymo turinio temų (mokomųjų problemų) plėtotė nuo 1 iki 4 klasės. Pavyzdžiui, 1 klasėje **simetrija** (daikto ypatybė, kai abi jo pusės vienodos – lentelėje paryškinta) tyrinėjama gamtoje ir žmogaus aplinkoje, mokiniai atlieka nesudėtingą grafinę raiškos užduotį – piešia pieštukais, flomasteriais ar rašikliais. 2 klasėje kuriama spalvota simetriška monotipija ar iškarpomas simetriškas karpinys. 3 klasėje atliekami grafiniai eksperimentai su siūlu – simetriški atspaudai, iš pakuočių kuriamos netradicinės (neįprastos) simetriškos ir nesimetriškos erdvinės formos, aptariami jų skirtumai arba simetrija tyrinėjame tautodailės dirbiniuose. 4 klasėje tyrinėjami liaudies architektūros puošybos elementai, juose atpažįstama simetrija ir kuriami (konstruojami) pastatų maketai. Galimas ir integruotos veiklos projektas, kai visa klasė gali sukurti erdvinį svajonių miestelio paveikslą. Tokiu būdu, simetrijos suvokimas gilėja, žinios ir supratimas įtvirtinamos atliekant vis sudėtingesnes užduotis, mokiniai įgyja naujų dailės raiškos ir suvokimo gebėjimų.

Galima dailės ir technologijų ugdymo turinio temų (mokomųjų problemų) plėtotė nuo 1 iki 4 klasės

I lentelė
DAILĖ

Raiškos pobūdis	Raiškos ir pažinimo sritys	Mokomosios kūrybinės problemos			
		I klasė	II klasė	III klasė	IV klasė

LAISVOJI RAIŠKA	Kūryba	Kas yra kūryba? Svajonė – sumanymas – kūrinys. Vaizdų kūryba – dailė.	Žmogus ir kūryba: vaidiname, dainuojame, šokame, eiliuojame, rašome. Komponavimas horizontaliame ir vertikaliame lape.	Kaip kuria dailininkai – tapo, piešia, raižo, spausdina, lipdo, drožinėja. Kaip kuria architektai. Kompozicinė pusiausvyra.	Dailės šakos: tapyba, grafika, skulptūra, tekstilė, keramika ir jų paskirtis. Judrios ir ramios kompozicijos.
GRAFINĖ RAIŠKA	Grafikos meninės išraiškos priemonės	Kūryba linijomis ir dėmėmis. Raidžių nuotaikos.	Linijų ir dėmių nuotaika. Piešinys, raidė, ženklas. Raidžių nuotaikos ir charakteris.	Linijų ir dėmių nuotaika ir charakteris. Ritminės tekstūros (raštai).	Raidė ir emocija. Plakatas. Skelbimas. Teksto ir piešinio derinimas
	Grafikos technikos	Monotipija. Spaudavimas. Tušo pūtinėjimas.	Piešimas įvairių storių plunksnomis ir tušu. Simetriškas karpinys.	Simetrija, grafiniai eksperimentai su siūlu, tušu ir kt. Monotipijos.	Atspaudas. Paviršiaus nelygumai – faktūros. Spausdintos raidės. Kartono atspaudai.
	Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas	Aplinka. Gamta. Ritmas. Aplinkinio pasaulio vaizdavimas. Simetrija gamtoje ir žmogaus aplinkoje.	Linijos aplinkoje ir gamtoje. Gyvūnų vaizdavimas. Žmogaus vaizdavimas. Portretas ir jo nuotaika.	Linijų ir dėmių išraiška gamtoje ir artimiausioje aplinkoje. Gyvūnų ir gamtos eskizai.	Judesio perteikimas. Gyvūnų eskizai. Žmogaus piešimas vaizduojant daug detalių.
	Patirties bei išgyvenimų interpretavimas ir improvizavimas	Ritmas. Pasikartojimai žmogaus kūriniuose. Šriftas. Raidžių kompozicija. Margučiai: simboliai, spalvos.	Puošnios, dekoruotos raidės. Žodžių ir tekstų komponavimas. Pasakų knyga. Iliustracijos ir teksto derinimas. Raidės ir fono santykis.	Keisti gamtos ir išmonės reiškiniai. Egzotiški daiktai. Jumoristinis autoportretas. Knygelės kūrimas. Šriftas. Storos ir plonos, didelės ir mažos raidės.	Įspūdžio perteikimas skirtingomis grafinėmis priemonėmis. Keisti gamtos ir išmonės reiškiniai. Fantastiniai vaizdai. “Rentgenogramos.”

	Sociokultūrinė aplinka: kultūrinis paveldas, tradicijos, kūriniai aplink mus	Ženklaai artimiausioje aplinkoje. Istorijos ir gamtos paminklai. Informacinio lankstinuko kūrimas.	Tautodailės formos. Juostos, verbos, audiniai. Gyvybės medis. Kultūros ir gamtos paminklai. Dvarai ir parkai.	Simetrija tautodailėje. Kryžiai, verpstės, margučiai. Spalvų reikšmė heraldikoje. Herbas.	Tautodailės formos. Kitų tautų liaudies menas. Ornamento simbolika įvairių tautų liaudies mene.
SPALVINĖ RAIŠKA	Meninės išraiškos priemonės. Spalvų tyrinėjimas	Grynos spalvos ir atspalviai. Juoda, balta ir pilka.	Šiltos ir šaltos spalvos bei atspalviai. Spalvų nuotaika. Vaizdų fonas. Fono reikšmė.	Pagrindinės ir antrinės, šviesios ir tamsios spalvos ir jų atspalviai. Vienspalvė ir įvairiaspalvė tapyba.	Spalvų deriniai (koloritas): šiltos, šaltos, ryškios, blankios, šviesios, tamsus spalvos. Dekorai, spalva, ritmas.
	Tapybos technikos	Guašas. Spalvų maišymas. Spalvų dėmės. Aplikacija.	Akvarelė. Tapymas ir liejimas. Spalvota monotipija.	Spalvota mozaika. Spalvotos kreidelės.	Mišrios tapybos technikos. Koliažas.
	Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas	Realaus ir įsivaizduojamo pasaulio savitas vaizdavimas.	Simetrija. Gyvi ir negyvi daiktai. Natiurmortas.	Įvairių daiktų, gyvūnų vaizdavimas. Portretas.	Peizažas. Pirmas - antras planas. Vienas kitą užstojančys vaizdai.
	Patirties bei išgyvenimų interpretavimas ir improvizavimas	Spalvų sukuriama nuotaika. Žmogaus sukurtas fantazijų ir pasakų pasaulis.	Spalva ir garsas. Spalva ir judesys. Fantastinės būtybės	Abstrakti ar dekoratyvi kompozicija. Simetrija. Gyvybės medis.	Spalvų ir ženklų reikšmės. Įvairiaspalvė dekoratyvi ritminė kompozicija
	Sociokultūrinė aplinka: kultūrinis paveldas, tradicijos, kūriniai aplink mus	Žmogaus sukurto pasaulio spalvos. Liaudies meistrų kūriniai.	Tautodailė. Audiniai. Tautinio kostiumo spalvos. Tautodailės paminklai. Spalvos baldų puošyboje.	Tautinis kostiumas ir kitų tautų aprangos tradicijos. Muziejai. Dailės parodos. Praeities ir dabarties kūriniai	Spalvų simbolika tautodailėje. Kostiumas, kaip žmogaus įvaizdis. Švenčių puošimo tradicija. Vilniaus verbos. Nauji papročiai.
ERDVINĖ RAIŠKA	Meninės išraiškos priemonės	Formų įvairovė. Daug – mažai. Raidžių formų ypatumai.	Erdvinių formų įvairovė ir jų nuotaika. Didelės ir mažos formos. Raidės charakteris.	Netradicinės (neįprastos) simetriškos ir nesimetriškos formos. Įvairios ritminės faktūros (paviršių nelygumai).	Ramios ir judrios formos. Kinetinė (judanti) skulptūra. Erdvinės ritminės struktūros.

	Erdvinės raiškos technikos	Raidžių konstravimas iš skirtingų medžiagų. Popieriaus plastika.	Popieriaus plastika. Lankstiniai. Papjė mašė ir gamtos medžiaga. Lipdyba iš molio. Keramika.	Popieriaus plastika: lankstiniai, origamis. Papjė mašė. Kaukės.	Popieriaus plastika. Reljefas. Įvairių medžiagų derinimas: gipsas, molis, viela, gamtinė medžiaga.
	Aplinkos stebėjimas ir vaizdavimas	Gamtos ir žmogaus sukurtos formos. Gyvūnų formų ypatumai ir jų vaizdavimas.	Erdvinės formos aplinkoje ir gamtoje. Žmonių ir gyvūnų vaizdavimas. Papuošalai.	Natūralios ir dirbtinės erdvinės formos. Judančio žmogaus vaizdavimas	Pastatų puošybos elementai, simetrija. Žmogaus ir gyvūno kūno dalių ypatumai. Erdvinių formų išsidėstymas aplinkoje.
	Patirties bei išgyvenimų interpretavimas ir improvizavimas	Kūryba fantazuojant spalvomis ir formomis. Kaukės.	Fantastinių būtybių vaizdavimas. Kaukės. Raidžių konstravimas.	Užgavėnių kaukės. Erdvinės raidės. Reljefinis skelbimas.	Teatro kaukės ir jų išraiška. Erdvinė knyga.
	Sociokultūrinė aplinka: kultūrinis paveldas, tradicijos, kūriniai aplink mus	Dideli ir maži pastatai. Miestas ir kaimas. Švenčių puošimo tradicijos. Kalėdos.	Pastatai ir jų kūrėjai. Dailininkas keramikas. Švenčių puošimo tradicija. Velykos.	Seniausi radiniai ir jų formos. Medinių rakandų ir baldų puošyba. Medinė liaudies skulptūra. Švenčių puošimo tradicijos. Užgavėnės.	Istoriniai, kultūriniai ir etnografiniai paminklai, jų vertingumas. Lietuvos architektūros paminklai. Senieji pastatai ir jų išsaugojimo svarba.

II lentelė TECHNOLOGIJOS

Programos	Mokomosios technologinės problemos			
	I klasė	II klasė	III klasė	IV klasė
MITYBA	Kaip atrodo mokyklos virtuvė. Kaip nusipirkti norimą patiekalą.	Kur įsigijamas maistas? Kiek jis kainuoja? Mitybos išlaidos. Kokius produktus tiekia ūkininkai?	Buitinių atliekų tvarkymas. Indų priežiūra. Mitybos higiena ir saugumas.	Greitai gendantys ir negendantys maisto produktai. Maisto produktai išskylautojams. Šaltieji patiekalai iš vaisių ir daržovių.
	Naudingas ir nenaudingas maistas: daržovės ir vaisiai, miltai ir jų gaminiai, konditerija.	Mitybos režimas. Sveika mityba: vaisiai ir daržovės, pieno produktai.	Mitybos režimas. Suaugusių ir vaikų mitybos skirtumai.	Maisto produktų pakuotės, jų etiketės ir kainos.

	Kur laikomi maisto produktai. Virtuvės sanitarija ir asmeninė higiena.	Tinkamos ir kenksmingos maisto laikymo sąlygos. Maisto galiojimo terminai. Stalo padengimas. Elgesys prie stalo.	Naudingos ir nenaudingos maisto medžiagos. Vitaminai. Maistingų medžiagų išsaugojimas gaminant maistą. Pirmoji pagalba susižeidus ar apsinuodijus.	Atsiskaitymo už pirkinius būdai. Išlaidų apskaičiavimas. Stalo padengimas ir naudojimas stalo įrankiais.
TEKSTILĖ	Tekstilė žmogaus aplinkoje. Tekstilinių medžiagų įvairovė: verptos, austos, mezotos medžiagos, jų sujungimo būdai ir darbo įrankiai.	Natūralūs ir dirbtiniai siūlai bei audiniai. Veltos medžiagos. Odos gaminiai. Siūlai ir nėrimas. Nertos detalės tekstiliniuose gaminiuose.	Tekstilinių medžiagų savybės. Storos, plonos, birios ir tautos medžiagos.	Tekstilinių medžiagų savybės. Medžiagos, kurios glamžosi ir nesiglamžo. Skirtingų medžiagų derinimas.
	Tekstiliniai gaminiai, būtini žmogui, jų etiketės. Drabužių priežiūra ir asmeninė higiena.	Tekstilinių gaminių kainos. Etiketės ir jose pateikiama informacija.	Tekstilinių medžiagų aplikavimas, susiuvimas. Siuvinėjimas: nesudėtingos siuvinėjimo dygsnių technikos, jų pritaikymas šiuolaikiniame kostiume.	Kostiumo reikšmė. Tekstilė interjere. Siūtos bei siuvinėtos detalės.
	Saugumas dirbant su įrankiais ir prietaisais.	Drabužių ir avalynės sagstymo būdai, priežiūros darbai (lankstymas ir sukabinimas).	Drabužių priežiūros ženklai etiketėse. Lyginimas.	Drabužių skalbimas ir valymas. Dažantys ir nedažantys skalbiniai. Tekstilinių profesijos.
KONSTRUKCINĖS MEDŽIAGOS	Aplinkos daiktų sandara. Kodėl aplinkos daiktai yra tvirti? Konstrukcinės medžiagos, jų rūšys ir savybės.	Lanksčios ir standžios konstrukcinės medžiagos ir jų taikymas. Skaidrios ir neskaidrios konstrukcinės medžiagos, jų pritaikymas buityje.	Gaminiai iš konstrukcinių medžiagų. Instrukcijos vartotojui. Ženkilai, simboliai, jų reikšmė. Gaminių reklama.	Modulinių konstrukcijų surinkimas pagal schemą. Gaminiai iš plastiko, metalo, stiklo, jų savybės.
	Konstravimas iš popieriaus, jo savybės, jungimo būdai ir įrankiai.	Konstrukcinių medžiagų jungimo būdai. Išardomos ir neišardomos konstrukcijos.	Žaislų modulinės konstrukcijos iš popieriaus.	Gaminio prekinė išvaizda. Gaminių pakuotės. Gaminio pakuotės gaminimas iš skirtingų medžiagų.
	Konstrukcinių medžiagų jungimo būdai ir darbo įrankiai. Saugumas dirbant su įrankiais ir prietaisais.	Daiktų iš įvairių medžiagų priežiūra ir saugus darbas.	Medinės konstrukcijos, jų apdirbimo būdai ir įrankiai. Pirmoji pagalba susižeidus.	Kokie prietaisai ir įrankiai žmogui padeda atlikti darbus, kaip saugiai jais naudotis.

ELEKTRONIKA				Elektroniniai prietaisai mūsų gyvenime. Elektroniniai žaislai. Maitinimo elementai.
				Buitinė technika: virduliai, mikrobangės krosnelės, dulkių siurbiai, šaldytuvai, televizoriai, grotuvai. Saugus naudojimasis buities prietaisais. Naudojimo instrukcijos.

Pasiūly, kaip planuoti ir integruoti dailės ir technologijų ugdymo turinį, organizuoti mokinių darbą pamokoje rasite abiejų bendrųjų programų **Ugdymo gairėse**, dailės ir technologijų vadovėlių mokytojo knygoje, kitoje metodinėje literatūroje.

ILGALAIKIO (METŲ) PLANO PAVYZDYS

2 klasė

I. Situacijos analizė

2^M klasėje mokosi 24 mokiniai. Iš jų 8 berniukai ir 16 mergaičių. Visų vaikų namuose yra palankios sąlygos mokymuisi. Dviem mergaitėm teikiama socialinė parama: nemokami pietūs ir lėšos mokinio reikmenims įsigyti. Apleistų, neprižiūrėtų mokinių klasėje nėra.

Daugumos mokinių ugdymosi pasiekimai yra pagrindinio, keturių mokinių – aukštesnio lygio. Pamokų metu jiems pateikiamos sudėtingesnės užduotys. Dviejų mokinių mokymosi pasiekimai yra patenkinamo lygio. Vieno mokinio neišlavėjusi foneminė klausa ir kalba. Dėl šios priežasties, dalį pamokų jis mokosi padedamas logopedo. Kitas mokinys nesavarankiškas, tik trumpam sutelkia dėmesį, greitai pavargsta, sutrikusi erdvinė orientacija. Šis mokinys yra ypatingai judrus, sunkiai kontroliuoja savo norus, jausmus ir elgesį. Agresyviai siekia draugų pripažinimo. Abiems mokiniams individualizuojamos mokomųjų dalykų užduotys.

Kai kurie mokiniai dar negeba adekvačiai vertinti savo pastangų ir gebėjimų. Keturios mergaitės yra labai jautrios, nedrąsios. Joms trūksta pasitikėjimo savo jėgomis. Dažnai jos nuvertina savo gebėjimus. Šioms mokinėms nuolat reikia padrąsinančio, paskatinančio vertinimo. Penki mokiniai elgiasi atvirkščiai – pervertina savo pastangas ir gebėjimus.

9 mokiniai yra iš mišrių šeimų. Jiems sunkiau sekėsi išmokyti kalbėti, skaityti ir rašyti. Jų žodynas gana skurdus, tenka dažnai aiškinti žodžių reikšmes, turtinti žodyną. Pastebėjau, kad mokiniai mažai skaito namuose, nežino, kad yra vaikams skirtų žurnalų. Pokalbių su tėvais metu paaiškėjo, kad vaikai laisvalaikį leidžia prie kompiuterių. Sunkiausia tėvams vaikus sudominti skaitymu.

Mokiniai noriai eina į mokyklą. Yra labai aktyvūs, veiklūs, smalsūs, judrūs, kūrybingi. Jiems būtina įvairi, aktyvi veikla pamokų metu.

Vaikai yra aktyvūs, judrūs ir pertraukų metu. Dažnai tenka koreguoti žaidimus, kalbėti apie saugumą. Išskyla bendravimo problemų. Du ypatingai judrūs berniukai dažnai mušasi, skriaudžia mergaites. Tarp mergaičių vyksta agresyvi lyderiavimo kova. Visos nori vadovauti, klausyti – niekas. Pamokų metu reikės dažniau taikyti grupinį darbą. Skatinti bendradarbiavimą, kurio metu reikia susitarti, priimti bendrus sprendimus, išklausti vieniems kitus.

Mokiniai stokoja tolerancijos, mėgina prasivardžiuoti. Vienas berniukas turi regėjimo negalią. Yra išsivysčiusi didesnių erdvių baimė. Jį vargina triukšmas, judrūs žaidimai. Pertraukų metu jis neina į koridorių.

Bendraudama su mokiniais pastebėjau, kad jie nenoriai kalba apie savo artimuosius. Skundžiasi, kad dažnai namuose būna vieni, nes tėvai labai daug dirba. Vaikai labai retai giria ir didžiuojasi savo tėčiais. Vis rečiau kalba apie senelius, kartais net nežino jų vardų.

2^M yra kryptingo meninio (muzikinio) ugdymo klasė. Mokiniai mėgsta groti fleitomis, dainuoti, šokti, vaidinti. Mokiniai aktyviai dalyvauja įvairiuose renginiuose, šventėse, projektuose, festivaliuose.

II. Bendrieji ugdymo uždaviniai	III. Veikla
1. Darna, saugaus ir tolerantiško klasės kolektyvo kūrimas.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bendrų klasės taisyklių kūrimas. 2. Klasės referendumas. Seniūno rinkimai. 3. Draugystės šventė. Akcija „Prieš smurtą ir patyčias“. 4. Pasaulinės Baltosios lazdelės dienos minėjimas. Ekskursija į Aklųjų ir silpnaregių bibliotekos muziejų. 5. Diskusija „Ar gera mums kartu?..“. 6. Šventinė popietė „Mes – viena šeima“. Mokinių su regėjimo negalia koncertas – miuziklas „Gyvybės medis“. 7. 2-ųjų klasių mokinių saugaus eismo trumpalaikis projektas „Saugokit mūsų gyvybes“.
2. Aktyvaus skaitytojo ugdymas.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Projektas „Ten, kur gyvena knygos“. Ekskursija į Aklųjų ir silpnaregių biblioteką. Kaip tapti bibliotekos skaitytoju. 2. Aktyvus dalyvavimas leidyklos „Nieko rimto“ žurnalo „Laimiukas“ projekcinėje kūrybinėje veikloje. 3. Meninio skaitymo konkursas „Svajonių paukštė“. 4. Projektas „Kuriname pasaką“. Sukurtų pasakų knygelių pristatymo šventė. 5. Popietiniai skaitymai. A. Lindgren kūryba. 6. Raiškaus skaitymo konkursas „Būsimasis diktorius“.
3. Klasės bendruomenės sutelkimas. Pagarbos artimiesiems ugdymas.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kūrybinio rašinio „Mano tėvelis (senelis)“ konkursas. 2. Adventinė šeimos vakaronė. 3. Kūrybinis (muzikinis) projektas „Vabaliuko kelionė namo“ skirtas Mamos dienai. 4. Senelių šventė.

KOMENTARAS: *I-oje skiltyje pedagogas aprašo 1-osios klasės pabaigos mokinių pasiekimus, namų socialinę aplinką, pagrindines problemas, kliūtis, su kuriomis susiduria kai kurie mokiniai. Taip pat aptariamas mokinių požiūris į mokyklą, mokymąsi. 2-oje ir 3-oje skiltyse pedagogas numato svarbiausius (esminius) metų uždavinius, kurių bus siekiama ugdymo proceso metu, bei pagrindines veiklas, kurių pagalba bus įgyvendinti uždaviniai.*

**IV. Mokymosi pasiekimai
Dailė ir technologijos**

Dalyko veiklos sritis	Pasiekimai (remiantis Bendrosios programos (2008) lentele „Mokinių gebėjimų raida“)	Pastabos
<p>Dailės raiška: 1. Idėjų kėlimas</p> <p>2. Technikų taikymas</p> <p>3. Grafinių, spalvinių ir erdvinės raiškos priemonių naudojimas.</p>	<p>Gebėti spontaniškai kelti vizualines idėjas (sumanymus).</p> <p>Įgyvendinant sumanymus (idėjas) mokėti taisyklingai bei teisingai taikyti šias dailės technikas: piešimą pieštukais, flomasteriais, kreidelėmis, rašikliais; tapymą guašu, akvarele; spaudavimą; aplikavimą; lipdybą iš molio ir plastilino; popieriaus lankstymą; karpinius. Saugiai naudotis reikmenimis. Gebėti tvarkingai atlikti darbą nuo pradžios iki pabaigos.</p> <p>Įvairiai naudoti linijas, spalvas ir erdvines formas, išgaunant savitą ritmą ir nuotaiką. Naudoti įvairių dydžių ir formų popieriaus lapą. Komponuoti panaudojant simetriją, ritmą. Išvelgti grožį gamtoje ir dailės kūriniuose.</p>	<p>Pažintinė ekskursija į Keramikos centrą.</p>
<p>Savo dailės kūrinių parodymas</p>	<p>Savo sukurtais darbais puošti klasę ir buitį. Ruošti darbus mokykloje, šeimoje vykstančioms šventėms, renginiams, parodoms. Mokėti ant kiekvieno savo dailės darbo užrašyti metriką (vardą, pavardę, klasę, datą). Mokytis aptarti ir vertinti savo kūrinius, kūrybos procesą.</p>	<p>Numatomos parodos: 1. Kūrybinių darbų paroda „Rudens paletė“. 2. Kalėdinių kūrinių paroda „Jau skamba Kalėdų varpeliai“.</p> <p>Paruošti dovanėles mamytėms ir seneliams. Kūrybiniais darbais puošti klasę Kalėdų ir Velykų šventėms.</p> <p>Paruošti kūrybinius darbus saugaus eismo renginiui ir projektui „Jok, žirgeli“.</p>
<p>Dailės raiškos ir dailės kūrinių stebėjimas, interpretavimas ir vertinimas</p>	<p>Sutelkti dėmesį ir stebėti dailės kūrinius artimiausioje aplinkoje. Mėginti nusakyti sukeltą jospūdį, nuotaiką, kas juose vaizduojama. Vartojant dailės sąvokas (<i>dailės kūrinys, dailininkas, spalva, linija, forma, paroda, paveikslas</i>) aptarti savo, draugų ir dailininkų kūrybinius sumanymus.</p>	<p>Nuvykti į dailės kūrinių parodą.</p>
<p>Dailės pažinimas socialinėje kultūrinėje aplinkoje</p>	<p>Stebėti ir palyginti artimiausios aplinkos, gamtos, kultūros ir dailės paminklų svarbiausius bruožus (<i>vienspalvės, margos, simetriškos, nesimetriškos, didelės, mažos, pasikartojančios, puošnios</i>). Pastebėti tautodailės ryšį su etnokultūrinėmis tradicijomis ir papročiais. Atpažinti ir įvardinti tautodailės kūrinius (<i>Kraičio skrynja, verbos, sodas, Gyvybės medis, tautiniai drabužiai</i>) ir savais žodžiais juos apibūdinti.</p>	<p>Pažintinė išvyka į Verkių rūmus. Ekskursijų metu stebėti architektūrinius pastatus. Numatoma integruota įvairių mokomųjų dalykų veikla liaudies buities muziejuje Rumšiškėse.</p>
<p>Technologijos: Projektavimas</p>	<p>Mokėti stebėti buitinę aplinką, joje vykstančius procesus. Atpažinti panašius objektus. Savais žodžiais paaiškinti, kuo jie panašūs. Pateikti idėjų, ką panašaus galima pagaminti. Aptarti, kokius gaminius, iš ko ir kaip juos gaminti.</p>	<p>Pažintinė ekskursija į Liaudies buities muziejų Rumšiškėse.</p>
<p>Informacija</p>	<p>Rasti informaciją nurodytuose šaltiniuose (ne tik knygoje, bet kalbant su</p>	

Dalyko veiklos sritis	Pasiekimai (remiantis Bendrosios programos (2008) lentele „Mokinių gebėjimų raida“)	Pastabos
Medžiagos	artimaisiais, specialistais, diskutuojant tarpusavyje). Ją fiksuoti ir panaudoti darbo veiklos procese.	Numatyti pažintinę ekskursiją į prekybos centrą (informacija apie reikiamą prekę ir jos savybes).
Technologiniai procesai ir jų rezultatai	Pateikti pavyzdžių, kokios medžiagos ir kodėl taikomos buityje. Savais žodžiais apibūdinti medžiagų savybes ir jomis pasinaudoti kuriant gaminius. Rūpintis savo sveikata, saugumu. Savais žodžiais nusakyti, kaip taupiai naudotis medžiagomis, kokią įtaką aplinkai ir žmogui daro buityje naudojamos medžiagos. Mokytojui padedant numatyti kuriamo gaminio darbų eiga, operacijas. Atrinkti darbo medžiagas, reikmenis. Mėginti medžiagas jungti paprastais jungimo būdais (suklijuoti, susegti, susiūti). Pasiruošti darbo vietą. Saugiai, nuosekliai gaminti sumanytus gaminius. Nurodyti, kuo sumanymas skiriasi nuo pagaminto gaminio, kam gaminytis gali būti skirtas.	Numatyti pažintinę ekskursiją į artimiausią maisto prekių parduotuvę ar turgavietę.

KOMENTARAS: mokytojas, atsižvelgdamas į visas dailės ir technologijų dalyko veiklos sritis, aprašo pagrindinius mokinių pasiekimus, kurių bus siekiama per mokslo metus. Pastabų skiltyje numatomos tam tikros konkrečios veiklos (ekskursijos, parodų lankymas), kurių metu bus ugdomi mokinių gebėjimai.

Dailės ir technologijų pamokos ypatumai

Dailės ir technologijų pamokoms būdinga dauguma šiuolaikinės aktyvios pamokos bruožų, t.y., tinka beveik visi aktyvaus mokymosi metodai. Mokiniai mėgsta šias pamokas, nes gali eksperimentuoti, atlikti įvairius tyrimus (dažų, medžiagų savybių), išbandyti naujas dailės technikas, sukonstruoti naujų nematytų žaislų, lipdyti iš molio ar plastilino. Veiklą reikėtų organizuoti taip, kad vaikai ne tik galvotų, mąstytų įsimintų, bet ir būtų emociškai į ją įsitraukę, džiaugtųsi atradimais, pasitikėtų savimi. Dailės ir technologijų pamokose dažnai naudojamos ir žaidybinės situacijos. Ugdymo proceso siekiamybė – kuo glaudesnė mokomųjų dalykų integracija, todėl tiktų organizuoti meninės raiškos ir technologinės veiklos bei kitų mokomųjų dalykų integruotas dienas, šventes, kurios leistų į tą pačią temą pažvelgti iš meninės ir technologinės pusės ir plėtoti dailės kalbos ir technologinio pažinimo ribas.

Kartais mokiniai bijo tapyti guašo ar akvarelės dažais, bijo išsitepti ir nenoriai maišo spalvas. Tačiau maišyti dažus ir išgauti naujų spalvų turėtų išmokti kiekvienas pradinukas. Tai labai svarbūs eksperimentai, kurie ugdo spalvų pajautimą ir estetinę išvalgą. Prieš tai pateiktoje lentelėje matome, kaip turėtų plėtotis ir augti dailės kūrinų, artimiausios gamtos ir žmogaus sukurtos aplinkos spalvų tyrinėjimas. Maišant spalvas ir išgaunant įvairių spalvų derinius pirmoje klasėje susipažįstama su grynomis spalvomis ir jų atspalviais, maišant juodą ir baltą spalvas išgaunama įvairių pilkos spalvos atspalvių. Antroje klasėje tyrinėjamos šiltos ir šaltos spalvos bei jų atspalviai. Trečioje klasėje – mokomasi iš pagrindinių (geltonos, mėlynos, raudonos) išgauti antrines (žalią, oranžinę ir violetinę) spalvos. Ketvirtoje klasėje tyrinėjami įvairių spalvų

deriniai (koloritas): šilti, šalti, šviesūs, tamsūs, ryškūs, blankūs, vienspalviai, įvairiaspalviai. Mokiniai, maišydami įvairių spalvų dažus, mokosi išgauti minėtus spalvų derinius.

Pateikiame dailės pamokos, kuri vyko 2-oje klasėje, detalų aprašymą:

Detalus dailės pamokos aprašymas

Klasė: 2

Tema: Šalta ir šilta

Problema: Šiltos ir šaltos spalvos, jų atspalviai. Spalvų nuotaika.

Uždaviniai:

1. Supažindinti mokinius su emociniu spalvos poveikiu tyrinėjant šiltų ir šaltų spalvų derinius.
2. Stebėti dailės kūrinius ir svarstyti, kodėl dailininkai pasirinko tokias spalvas savo kūrinio nuotaikai perteikti.
3. Skatinti tapyti guašu, maišyti spalvas ir kurti šilumos ar šalčio įspūdį.

Galimi pasiekimai:

- skirti šiltas ir šaltas spalvas.
- Naudoti šiltų ir šaltų spalvų derinius norimai nuotaikai, įspūdžiui perteikti.

Darbai reikės: popieriaus lapų, guašo, teptukų, vandens indelių, klijuotės, popierinių rankšluosčių rankoms ir klijuotei valyti. Keletą A3 formato popieriaus lapų.

Priemonės: I. Staknienės, R. Tuinylaitės, E. Vizgirdienės vadovėlis „Dailė ir technologijos“ 2 klasei.

Metodai: Taikomas kritinio mąstymo metodas; imitaciniai žaidimai, eksperimentas. Integracija su etika, pasaulio pažinimu.

Pamokos eiga

Įvadinė dalis.

1. **Pokalbis apie žmonių jausmus, nuotaikas ir pojūčius.** Aptarti, kokiomis spalvomis mokiniai tapytų liūdesį, ilgesį, kokiomis – meilę, džiaugsmą, karštį. Pasvarstyti, kokiomis spalvomis mokiniai tapytų dabartinę (pavargę, susidomėję, abejingi, linksmi ir t.t.) nuotaiką.

Pagrindinė dalis.

1. **Pamokos temos skelbimas ir užrašymas lentoje.**

2. **Darbas su vadovėliu** (36 – 37 psl.). Stebėti dailės kūrinius ir svarstyti, kodėl dailininkai pasirinko tokias spalvas kūrinio nuotaikai perteikti. Kalbant apie 2 paveikslą paklausti, ką turėtų (ar galėtų) jausti mergaitės, tolumoje pamačiusios grįžtantį tėtį (mamą, močiutę). Paprašyti mokinių veido mimika parodyti liūdinį ir staiga nudžiugusį vaiką. Aptarti, kaip keičiasi veido išraiška.

Eksperimentas. Tą pačią situaciją pamėginti pavaizduoti spalvomis A3 formato lape. Galima suvaidinti ir spalvomis pavaizduoti dar keletą panašių situacijų.

Kalbant apie kūrinų spalvų skirtumus rasti ir perskaityti vadovėlio žodynyje šaltų ir šiltų spalvų pavadinimus. Lentoje parašyti šiltų ir šaltų spalvų pavadinimus. Pasidomėti, ką mokiniai vaizduotų šiltomis, o ką šaltomis spalvomis.

- 3. Raiškos užduoties suvokimas, pasiruošimas kūrybinei veiklai.** Priminti, kitoje lapo pusėje užrašyti būsimo kūrinio metriką: vardą, klasę, datą. Galimos temos: Auksinis ruduo. Šventė. Gimimo diena. Sniego karalienės šalis. Ledo rūmai. Šaltas rytas. Liūdesys ir kt. Skatinti vaikus maišyti spalvas, tapyti drąsiai ir laisvai. Užpildyti spalvomis visą lapą. Greit dirbantiems mokiniams pasiūlyti nutapyti kitą nuotaiką ar įspūdį.

Baigiamoji dalis.

- 1. Darbo vietos susitvarkymas.**
- 2. Kūrybinių darbų parodėlė.** Išdėlioti atskirai šiltomis ir šaltomis spalvomis nutapytus darbus (Geriau matysis spalvų skirtumai).
- 3. Kūrybinės veiklos aptarimas ir vertinimas.** Pasvarstyti, ką, vaikų manymu, vaizduoja (kokią nuotaiką, įspūdį perteikia) draugų kūrinėliai nutapyti šiltomis ar šaltomis spalvomis. Ypač pagirti tuos mokinius, kurie stengėsi tarpusavyje nemaišyti šiltų ir šaltų spalvų. Pateikiame technologijų pamokos, kuri vyko 2-oje klasėje, aprašymą:

Detalus technologijų pamokos aprašymas

Klasė: 2

Tema: Nuvyk virvelę!

Problemos: Natūralūs ir dirbtiniai siūlai. Veltos medžiagos. Odos gaminiai.

Uždaviniai:

1. Skatinti tyrinėti, iš ko gaminamos tekstilės medžiagos.
2. Aptarti įvairių siūlų savybes.
3. Mokyti atpažinti austas, megztas, veltas medžiagas ir odos gaminius.
4. Mėginti nuvyti virvelę.

Galimi pasiekimai:

- savais žodžiais apibūdinti siūlų savybes,
- skirti austas, megztas ir veltas medžiagas,
- siūlų savybes panaudoti vežant virvelę.

Darbui reikės: I. Staknienės, R. Tuinylaitės, E. Vizgirdienės vadovėlio „Dailė ir technologijos“ 2 klasei.

Įvairių siūlų kamuoliukų.

Didesnę vatos pakuotę.

Daiktą iš veltos medžiagos.

Metodai: Taikomas kritinio mąstymo metodas; bandymas; tyrimas, darbas poroje, improvizaciniai žaidimai – rateliai. Integracija su pasaulio pažinimu, šokiu.

Pamokos eiga

Įvadinė dalis.

Pamokos temos ir uždavinių aptarimas.

Darbas su vadovėliu (44 psl.). Stebimos tame puslapyje esančios iliustracijos. Aptariami pateikti klausimai. Iškeliama problema: iš ko ir kaip gaminami siūlai.

Pagrindinė dalis.

- 1. Bandymas.** Mokiniamis išdalinti po vatos gumulėlį. Tai medvilnės pluoštas (išsukuota medvilnė). Siūloma mokiniamis atplėšti vatos. Stebima, kaip ji plyšta. Mokiniai atsargiai tempia vatą ir suka ją tarp pirštų. Vėl tempia ir suka. Ką primena susukta uodegėlė? Gal siūlą? Paaiškinti, kad šitai sukami (verpiami) siūlai. Pasidomėti, gal vaikai žino, kuo senovėje verpė siūlus močiutės (verpimo rateliu). Aptariant siūlų storus apžiūrėti įvairių siūlų kamuoliukus.
- 2. Tyrimas.** Mokiniai paima į pamoką atsineštų siūlų kamuoliukus. Apžiūri siūlą, mėgina jį išsukti. Aptarti, ką mokiniai pastebėjo (storas siūlas susuktas iš kelių plonesnių siūlų). Pasiūlyti išsukti patį ploniausią. Ką primena išsuktas siūlas? (plaukus). Tai vilnų pluoštas.
- 3. Darbas su vadovėliu** (45 psl.). Stebėti iliustracijas ir aptarti pateiktus klausimus. Kalbant apie veltas medžiagas, parodyti mokiniamis iš arčiau daiktą iš veltos medžiagos. Aptarti, kuo jis skiriasi nuo austų ar megztų medžiagų. Gal mokiniai pastebės, kad nesimato siūlų, nes suveltas visas pluoštas.
- 4. Technologinės užduoties skelbimas.** Pasiruošimas darbui.
- 5. Darbas poroje.** Mokiniai atsikerpa po 1 m. ilgio siūlą. Sudeda savo siūlus kartu, įtempia juos ir suka kuo stipriau į priešingas puses. Vienas mokinytis, nepaleisdamas savo siūlų galo, paima virvelei per vidurį ir laiko. Abu vaikai lygiai sudeda susuktos virvelės galus ir, greit paleidę, vienu mazgu užriša virvelės galą. Jau surištą virvelę keletą kartų perbraukia ranka, kad lygiai susisuktų. Draugams reikia dar kartą pakartoti virvelės vijimo procesą, nes virvelės nori turėti abu mokiniai.

Baigiamoji dalis.

- 1. Darbo vietos susitvarkymas.**
- 2. Savo veiklos aptarimas ir įsivertinimas.** Mokiniai apžiūri nuvytas virveles. Aptaria, kodėl virvelės tokios skirtingos. Pasvarstyti, kaip reiktų vyti siūlus, kad virvelės būtų kuo tvirtesnės, lygesnės. Pagalvoti, kur būtų galima pritaikyti (panaudoti) nuvytas virveles. Prisiminti, kaip iš pluošto gaminami siūlai ir kas gaminama iš siūlų. Pažaisti imitacinius žaidimus – ratelius: „Siūlai, siūlai susivykite“ ir „Audėjėlė“.

Pateikiame integruotų pasaulio pažinimo ir dailės pamokų (III klasė) aprašymus:

Detalių integruotų pasaulio pažinimo ir dailės pamokų aprašymai

Klasė: 3

Pamokos tema: Amatą mokėsi – vargo neregėsi

Mokymosi situacija: Mokiniai lankėsi Liaudies buities muziejuje, Anykščių Arklio muziejuje, kalvėje, Lietuvos nacionaliniame muziejuje, keramikos centre. Technologijų pamokų metu yra susipažinę su audėjų, verpėjų, siuvinėtojų, nerėjų bei medžio apdirbėjų darbais. Dailės pamokų metu stebėjo ir aptarė baldų puošybos galimybes, tapė Gyvybės medžius. Mokiniai yra susipažinę su molio savybėmis, geba lipdyti virveline technika, lipdė įvairius gyvūnus.

Pamokos uždaviniai:

- Aptarti svarbiausius lietuvių amatus, dar ir šiandien neprarandančius savo reikšmės.
- Ugdyti pagarbą žmogaus rankų darbui ir gerbti tautos paveldą.
- Tyrinėti medinių baldų, rakandų ir molio dirbinių puošybą.
- Mokyti kurti iškilųjį ornamentą.

Reikalingos priemonės: Įvairūs amatininkų dirbiniai, Amatų medžio ruošinys, modelinas, smulkūs daiktai, tinkantys įrėžti, išpausti raštus, lenteles, popieriniai rankšluosčiai, vanduo, flomasteriai.

Pamokos eiga (1 pamoka)

Įvadinė dalis

1. Pamokos veiklos aptarimas, temos skelbimas.
2. Pokalbis apie reikalingus daiktus: ko reikia žmogui kiekvieną dieną, kur galima įsigyti šiuos daiktus, kur jie gaminami.

Pagrindinė dalis

1. Vaizduotės kelionė į senąją Lietuvą.
2. Išsiaiškinti, kas gamina reikalingus daiktus, kas yra amatas ir amatininkai.
3. Susipažinti su liaudies meistrų – amatininkų dirbiniais. Pirkinių iš kalėdinės amatų mugės apžiūrėjimas. Mokytojo padedami mokiniai įvardija, koks meistras – amatininkas padarė: išaudė, suverpė, išdrožė, nulipdė, nukalė, supynė dirbinius.
4. Amatų medžio “auginimas” (ryšys su tautodaile). Mokiniai lietuvių kalbos pamokos metu kalbėjo apie medžius, jų svarbą žmogaus gyvenime. Nusipiešė žydrinčius medžius. Tai ruošiniai Amatų medžiui. Medžių žieduose mokiniai rašys žinomus amatininkus.
5. Pedagoginė pertraukėlė. Žaidimas „Audėjėlė”.
6. Tyrinėti ir aptarti medinių baldų, rakandų ir molio dirbinių puošybą: tapyti, įrėžti, išpausti raštai, jų panašumai ir skirtumai.
7. Kūrybinės užduoties skelbimas: nulipdyti norimą indą ir jį papuošti įrėžtais, išpaustais raštais. Mokiniai pasiruošia darbui, prisimenamos molio (modelino) savybes, anksčiau lipdyti darbeliai (virvelinė technika). Aptariama, kokiais daiktais galima išpausti, įrėžti raštus.
8. Kūrybinės veiklos pradžia. Darbo metu galima klausytis lietuvių liaudies muzikos įrašų.

2 pamoka

1. Tęsiama kūrybinė veikla.
2. Darbo vietos sutvarkymas.
3. Lipdinio metrikos paruošimas.
4. Darbelių parodos rengimas.

Baigiamoji dalis

1. Prisimename, koks amatininkas lipdė įvairius molinius indus. Kaip ir kokiais raštais juos puošė.
2. Mokiniai apžiūri draugų nulipdytus indelius. Aptaria, ką nulipdė draugai ir kokiais raštais juos puošė. Pasakoja, kokiais įrankiais, daiktais juos išpaudė ar įrėžė. Aptariama, kaip sekėsi lipdyti modelinu, kokie sunkumai iškilo, ką, galbūt, darytų kitaip.

Priedai

Evelina Kuinovska
3M rarrakšlis

Mokymosi aplinka

Paprastai dailės ir technologijų pamokos vyksta pradinių klasių kabinete. Jame ir taip stinga vietos, tačiau kūrybinei raiškai prireikia pačių įvairiausių įrankių, popieriaus, kartono, pakuočių, gamtos medžiagų. Reikėtų spintoje skirti vietas būtinoms reikmenims ir medžiagoms susidėti. Kai kuriuos dailės reikmenis (pieštukus, flomasterius, nedidelį piešimo ar pratybų sąsiuvinį) mokiniai gali nešiotis su savimi iš namų. Tačiau spalvinei raiškai reikės indelių vandeniui, dažų, A3 formato popieriaus, kuriuos vaikams nešiotis nepatogu ir sunku. Juos mokiniai galėtų atsinešti mokslo metų pradžioje ir laikyti klasės spintoje. Indelių pirkti nebūtina. Tam tinka didesni, stabiliai stovintys indeliai, likę nuo vartotų maisto produktų (1 litro talpos, nes dirbant su gvašu, tenka dažnai plauti didesnius teptukus). Ant stalo gali būti vienas indelis dviem vaikams – mokiniai įpras atsakyti už bendrą darbo vietą, išmoks dalytis darbais ją tvarkydami. Reikėtų ir klajinių staltiesių, kad neišsiteptų stalai, ir pašluosčių staltiesėms nuvalyti. Mokiniai turėtų išmokti elementarių tvarkymosi įgūdžių, patys sutvarkyti savo darbo vietą.

Savo klasėje reikėtų turėti nedidelę bibliotekėlę, skirtą dailės ir technologijų pamokoms. Tai galėtų būti knygos ir periodika apie žymias vietas, įdomios architektūros, artimiausios aplinkos kultūros paminklų nuotraukos, dailininkų kūrybos ir tautodailės albumai, įvairia technika atliktų mokinių darbų pavyzdžiai. Technologijų užduotims pravers techninių ir buitinių prekių parduotuvių reklaminių informacinių lapelių kolekcija.

Mokinių darbų autorystė

Vaikų kūryba – tai savita raiškos priemonė, atspindinti jo santykį su aplinkiniu pasauliu, jo reiškiniais ir daiktais. Kaip ir suaugusių dailininkų, taip ir kiekvienas vaikų darbelis turėtų turėti savo metriką: kas, kada, kur sukūrė, koks darbelio pavadinimas ir t. t. Metrika visada rašoma kitoje kūrinių pusėje. Autoriaus parašas priekyje – tik maža baigto kūrinio detalė, ji neatspindi visos informacijos apie darbelio autorių. Metriką rašyti reikėtų mokytis tam tikru nuoseklumu: pirmoje klasėje pakaks, jei vaikai parašys savo vardą ir klasę. Antroje klasėje pridės savo pavardę, trečioje klasėje – darbelio pavadinimą. Ketvirtokas šalia darbelio pavadinimo galėtų užrašyti, kokia technika darbelis sukurtas (pavyzdžiui, karpinys, gvašas, akvarelė, molio lipdinys, piešinys flomasteriais ir pan.). Rengiant parodėles, etiketėse reikėtų nurodyti šiuos duomenis. Mokiniai turėtų išmokti patys dailiai užrašyti etiketę savo kūriniui. Tai labai svarbi informacija, ji daug pasako apie kūrėją ir moko jį nuo mažens gerbti autorių teises.

DAILĖS UŽDUOTIS, SKIRTA DIAGNOSTINIAM VERTINIMUI (2 klasė)

Ši užduotis yra skirta vertinti dailės dalyko mokymosi pasiekimus, atsižvelgiant į Bendrųjų programų reikalavimus.

Užduotis padės išsiaiškinti, kaip mokiniai, kurdami grafines, spalvines ir erdvinės raiškos kūrinius, įgyvendina savo laisvos, spontaniškos kūrybos poreikį ir vartodami paprastas dailės sąvokas paaiškina savo kūrybinį sumanymą.

Svarbu:

- Vertinti tai, ko mokiniai buvo mokomi, o ne jų gabumus dailės raiškai.
- Kruopščiai planuoti darbą, kad mokiniai turėtų visus užduoties atlikimui reikalingus darbo reikmenis ir medžiagas ir per numatytą pamokos laiką spėtų atlikti visas užduotis.

- Kai mokiniai naudoja panašius darbo reikmenis ir medžiagas (juodus flomasterius, guašo dažus ir plastiliną), aiškiau matome jų pasiekimus, nes technikų įvairovė šiuo atveju tik trukdytų išvelgti tai, ką norime įvertinti.
- 1-2 klasėje mokiniai turėjo būti mokomi skirti, atpažinti ir saugiai kurti šiais dailės reikmenimis ir įrankiais: pieštukais, flomasteriais, rašikliais, guašo ir akvarelės dažais, mokėsi lipdyti iš molio ar plastilino, spauduoti įvairiais spaudais, lankstyti ir aplikuoti iš spalvoto popieriaus, konstruoti iš antrinių žaliavų ir gamtos medžiagos.
- Mokiniai turėjo būti skatinami perteikti savo kūrybines idėjas grafinėmis (linijos, dėmės), spalvinėmis (spalva ir jos atspalviai, įvairios spalvų dėmės) ir erdvinėmis (įvairios erdvinės formos ir jų deriniai) raiškos priemonėmis.
- Mokiniai turėjo būti mokomi aptarti savo, draugų ir dailininkų kūrybinius sumanymus: svarstyti, kas pavaizduota kūrinyje, vartojant paprastas dailės sąvokas apibūdinti kūrinių sukeltą įspūdį ir nuotaiką.

1. Užduoties ryšys su Pradinio ugdymo bendrosiomis programomis. Ši užduotis skirta išsiaiškinti mokinių dailės raiškos ir pažinimo pasiekimus baigiant 2-ąją klasę, kurie suformuluoti taip:

1. Dailės raiška	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
1.1. Spontaniškai kelti vizualines idėjas.	1.1.1. Parodyti, kokiais įvairiais būdais (nupiešti, nutapyti, nulipdyti, papasakoti, pavaizduoti, judesiais ir kt.) idėją galima perteikti.
1.3. Įvairiai naudoti linijas, spalvas ir erdvines formas, išgaunant savitą ritmą, nuotaiką.	1.3.2. Nuotaiką išgauti linijų, dėmių, spalvų ir formų įvairove (plona, vingiuota, švelni, aštri, trūkinėjanti linija; didelė, maža, taisyklinga, netaisyklinga, plokščia, erdvinė dėmė ir forma; gryna, šilta, šalta, balta, juoda, pilka, linksma, liūdna spalva).
2. Dailės raiškos ir dailės kūrinių stebėjimas, interpretavimas ir vertinimas	
Gebėjimai	Žinios ir supratimas
2.1. Sutelkti dėmesį ir stebėti dailės kūrinius artimiausioje aplinkoje. Vartojant paprastas dailės sąvokas, aptarti savo, draugų ir dailininkų kūrybinius sumanymus.	2.1.1. Išižiūrėti ir nusakyti dailės kūrinių sukeltą įspūdį ir nuotaiką (pvz., didelis, mažas, nematytas, spalvingas, linksmas, liūdnas ir pan.), kas juose „vyksta“, ką autoriai norėjo papasakoti.

2. Diagnostinio vertinimo užduotis.

- Sugalvoti, kokią vizualinę idėją: temą, svajonę, veikėją norėtų pavaizduoti ir perteikti ją 3 būdais: grafine, spalvine ir erdvine raiška.
- Apibūdinti savo sumanymą: pasakyti, ką norėjo pavaizduoti, apibūdinti savo kūrinių keliamą įspūdį ir nuotaiką.

3. Užduoties atlikimo organizavimas. Užduočiai atlikti skiriamos 2 pamokos.

Darbo reikmenys ir medžiagos:

Nedidelė popieriaus kortelė savo sumanymui, idėjai ar vaizdavimo temai užsirašyti, piešimo popierius (po vieną lapą A5 ir A4 formato kiekvienam mokiniui), įvairių storių jaudai rašančių flomasterių ir rašiklių, guašo dažų, teptukų, plastilino ar molio, spalvoto popieriaus, žirklių, klijų.

Mokiniam nebūtina sakyti, kad jie atliks diagnostinę užduotį. Tikų paaiškinti, kad ši užduotis labai įdomi ir neįprasta, nes mes šiandien tą pačią temą vaizduosime 3 būdais.

Pamokos pradžioje su mokiniais aptarkite, ką mokiniai turės veikti, kas svarbiausia – kūrybinė idėja ir tai, kaip ji bus perteikta trimis raiškos būdais. Vertinimo kriterijų pamokos pradžioje dar nereikėtų aptarinėti, nes jų aptarimas gali sutrikdyti tokio amžiaus mokinių spontanišką idėjos iškėlimą ir įgyvendinimą (tai šiuo atveju ir norime įvertinti). Vertinimo kriterijus reikėtų aptarti prieš mokiniams įsivertinant (apibūdinant) savo raiškos rezultata.

Mokinių veikla

1 pamoka

1. Aptariami klausimai (8-10 min.).
2. Pasvarstę, kas gali būti vaizduojama dailės kūriniuose, mokiniai kortelėje parašo, ką jie patys norėtų pavaizduoti ir kortelės apačioje užrašo savo vardą. Vizualinės idėjos paieškai skirkite 1-2 min. Galima duoti ir šiek tiek daugiau laiko, bet ne ilgiau, kaip 3 min., nes pačios įdomiausios idėjos kyla pradžioje, kai jų paieškai skiriama kuo mažiau laiko, nes nebūna, kada „taisyti“ ar „persigalvoti“.
3. Paaiškinkite mokiniams (2-3 min.), kad savo kūrybinę idėją ar temą (užrašytą kortelėje) reikės pavaizduoti 3 būdais: nupiešti linijomis, guašu ir nulipdyti (galima pasirinkti ir lankstymą iš popieriaus ar konstravimą iš pakuočių, gamtos medžiagos, tačiau atliekant diagnostinę užduotį yra geriau, kai visi klasės mokiniai kuria ta pačia technika).
4. Mokiniai kuria pirmąjį darbėlį – grafinės raiškos užduotį: piešia savo idėją ar temą įvairaus storio juodais flomasteriais, rašikliais A5 formato piešimo popieriuje (10-15 min.).
5. Mokiniai pasiruošia savo darbo vietą spalvinei raiškai: įsipila vandens, atidaro dažų indelius ir pradeda tapyti A4 formato popieriuje (5-10 min.)

2 pamoka

Tęsiama spalvinės raiškos užduotis (10 min.).

6. Baigę tapyti, mokiniai sutvarko savo darbo vietą: išpila vandenį, išplauna teptukus, uždaro dažų indelius ir į nurodytą vietą padeda džiūti nutapytus kūrinius ir pasiruošia lipdybai (5-10 min.).
 7. Mokiniai perteikia savo sumanymą erdvine forma lipdydami iš molio ar plastilino (20-25 min.).
 8. Mokiniai išdėlioja visus 3 savo kūrybinius darbelius ant savo darbo stalo, šalia padeda kortelę su temos ar idėjos pavadinimu (5 min.).
- Paprašykite vaikų savo draugui trumpai paaiškinti savo kūrybinį sumanymą (1-2 min.). Pasibaigus antrai pamokai, skirkite papildomai laiko, kad visi klasės mokiniai draugams galėtų papasakoti apie savo kūrybinę idėją ir tai, kaip sekėsi ją perteikti (kiekvienam mokiniui skirkite 1-2 min.).

Klausimai mokiniams (padedantys suprasti užduotį)

1. Kaip per dailės pamokas vaikai gali išreikšti savo nuotaikas, pastebėjimus, gyvenimo patirtį ir svajones? Kaip tai galima padaryti dailės ir kitų menų raiškos priemonėmis (judesiu, garsu ar mimika)? Ką vaikai gali vaizduoti dailės kūriniuose? Kokiais vaizdais juose galima perteikti savo kūrybines idėjas?
2. Kokiais raiškos būdais gali būti kuriami įvairūs vaizdai? Gal piešiama įvairiomis linijomis, tapoma dažais, aplikuojama iš spalvoto popieriaus, lipdoma ar konstruojama?

4. Užduoties atlikimo įvertinimas

Užduoties vertinimo aspektai	Vertinimo kriterijai	Taškų skaičius	Aprašymas
Spontaniškas idėjos perteikimas grafinėmis, spalvinėmis ir erdvinėmis raiškos priemonėmis.	1. Idėjos (kūrybinio sumanymo) iškėlimas.	2 1 0	Savarankiškai iškėlė kūrybinę idėją. Mokytojui padedant iškėlė kūrybinę idėją. Nesugalvojo, ką norėtų pavaizduoti.
	2. Idėjos perteikimas grafinės raiškos priemonėmis.	2 1 0	Piešė spontaniškai ir laisvai, įvairiomis linijomis ir dėmėmis, savitu ritmu perteikė kūrybinį sumanymą. Piešė vienodo charakterio linijomis ir dėmėmis. Nieko nenupiešė (užduoties neatliko).
	3. Idėjos perteikimas spalvinės raiškos priemonėmis.	2 1 0	Tapė spontaniškai ir laisvai, perteikė savo kūrybinį sumanymą maišydamas dažus ir išgaudamas naujų spalvų. Tapė grynomis spalvomis, nemaišė dažų, norėdamas išgauti naujų spalvų. Nieko nenutapė (užduoties neatliko).
	4. Idėjos perteikimas erdvinės raiškos priemonėmis.	2 1 0	Spontaniškai lipdė, derino įvairias formas ir savitai perteikė savo kūrybinį sumanymą. Vienodomis formomis perteikė pagrindinę savo kūrybinio sumanymo mintį. Nieko nenulipdė (užduoties neatliko).
Savo dailės raiškos stebėjimas, interpretavimas ir vertinimas	Vaizdavimo temos ar kūrybinės idėjos įvardijimas, kūrinių išspūdžio ir nuotaikos apibūdinimas.	4 3 2 1 0	Pasakė, ką vaizdavo, kuo skiriasi šie darbeliai, apibūdino savo kūrybinį sumanymą vartodamas paprastas dailės sąvokas ir išsakė originalių pastebėjimų. Pasakė, ką vaizdavo, kuo skiriasi šie darbeliai, apibūdino savo kūrybinį sumanymą vartodamas paprastas dailės sąvokas. Pasakė, ką vaizdavo, kuo skiriasi šie darbeliai. Pasakė, ką vaizdavo. Nieko nepasakė.

Pastaba: savo raiškos apibūdinimui reikėtų skirti papildomai laiko, norint ramiai išklaudyti visus mokinius ir užfiksuoti (užsirašyti) kiekvieno mokinio pasisakymus. Jei trumpai į(si)vertinama tik antros pamokos pabaigoje, pakanka, kad mokiniai pasakytų, ką norėjo pavaizduoti, ku skiriasi šie trys darbeliai (0-2 taškai).

5. Rezultatų paskirstymas pagal mokinių pasiekimų lygius

Mokiniai užduotį atliko per 2 pamokas ir trumpai apibūdino (įsivertino) savo veiklą antros pamokos pabaigoje.

Pasiekimų lygis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Surinkta taškų	0-5	6-8	9-10

Mokiniai užduotį atliko per 2 pamokas, savo veiklos apibūdinimui (įsivertinimui) buvo skirta papildomo laiko.

Pasiekimų lygis	Patenkinamas	Pagrindinis	Aukštesnysis
Surinkta taškų	0-5	6-8	9-12

Mokinių darbų pavyzdžiai
Aukštesnysis pasiekimų lygis

Kamila. Kūrybinis sumanymas: „*Karaliaus pilis*“

Mokinės komentaras: flomasteriais ir gelio rašikliu nupiešiau gerojo karaliaus pilį. Už gerumą žmonės jam net kryžių pastatė, kad Dievulis jį saugotų ir jis ilgai gyventų.

Karaliaus pilį nutapiau linksmomis, šiltomis, džiugiomis spalvomis, nes karalius yra linksmas ir draugiškas.

Iš plastilino nulipdžiau karaliaus sostą. Jis stovi karaliaus pilyje.

Mokytojo komentaras: mokinė savarankiškai, spontaniškai iškėlė vizualinę idėją ir įdomiai, savitai, vis kitaip perteikė kūrybinį sumanymą. Taikė įvairių linijų ir dėmių raštus savo sumanymui, nuotaikai ir pojūčiams išreikšti. Maišė ir derino spalvas. Kurdama erdvinį kūrinį derino įvairias formas, dydžius ir medžiagas. Ieškojo įdomių sprendimo būdų, vartodama paprastas dailės sąvokas apibūdino savo kūrybinį sumanymą, išsakė originalių pastebėjimų.

Bernardas. Kūrybinis sumanymas: „Senovės pastatai“

Mokinio komentaras: flomasteriais ir rašikliu nupiešiau seną pastatą. Linijos trūkinėja, juda, nes pastatas senas, gali nesaugomas greitai sugriūti.

Guašo dažais nutapiau jau griūvantį seną pastatą. Jis panašus į paukštį. Būsi neatsargus ir pastatas sugrius, išnyks.

Iš plastilino nulipdžiau seną pilį. Būtų gerai, jei ir dabar statytų tokias pilies. Ji man primena pasaką.

Mokytojo komentaras: mokinys savarankiškai, spontaniškai iškėlė vizualinę idėją ir įdomiai, savitai perteikė kūrybinį sumanymą (to paties objekto vis kitokį įgyvendinimą). Taikė įvairių linijų ir dėmių raštus savo sumanymui ir pojūčiams išreikšti.

Pagrindinis pasiekimų lygis

Lukas. Kūrybinis sumanymas: „Keistas pasaulis“

Mokinio komentaras: flomasteriu nupiešiau keisto pasaulio namą. Pasaulis keistas, nes žmonės jau nuo gimimo tiki į Dievą. Nereikia mokytis jį pažinti.

Guašu nutapiau namo kiemą. Taip atrodo visi to pasaulio namai.

Iš plastilino nulipdžiau to pasaulio karaliaus pilį. Ji skiriasi nuo kitų namų, nes karalius mėgsta saldumynus, ypač ledinukus. Todėl jo pilis tokių riestų formų.

Mokytojo komentaras: mokinys spontaniškai iškėlė vizualinę idėją ir perteikė savo kūrybinį sumanymą. Taikė linijų įvairovę sumanymų, pojūčių perteikimui. Maišė ir derino spalvas. Originaliai sukurtas erdvinis kūrinys, suderintos formos ir dydžiai. Vartodamas paprastas dailės sąvokas, įdomiai pasakojo apie sumanymą.

Karolina. Kūrybinis sumanymas: „*Sniego senis*“

Mokinės komentaras: *flomasteriais nupiešiau sniego senį, kuris švenčia Kalėdas. Jam linksma. Senis net virpa iš džiaugsmo.*

Guašu nutapiau sniego senį. Nuo šalčio jis net pamėlo, bet seniui tai patinka.

Iš plastilino nulipdžiau besmegenį.

Mokytojo komentaras: *mokinė spontaniškai iškėlė vizualinę idėją ir perteikė savo kūrybinį sumanymą. Tapė grynomis spalvomis, nemaišė dažų. Vienodomis formomis perteikė pagrindinę savo kūrybinio sumanymo mintį. Vartodama paprastas dailės sąvokas, įdomiai pasakojo apie sumanymą.*

Patenkinamas pasiekimų lygis

Aušrinė. Kūrybinis sumanymas: „Kalėdos“

Mokinės komentaras: per Kalėdas man labiausiai patinka puošni eglutė, todėl nupiešiau, nutapiau, ir nulipdžiau Kalėdų eglutę.

Mokytojo komentaras: mokinė mokytojo padedama spontaniškai atliko nurodytą užduotį (įgyvendino pasiūlytą temą). Taikė pasiūlytų raštų ir dėmių įvairovę. Tapė dažais, mėgino maišyti spalvas. Kurdama erdvinį kūrinį, derino formas ir dydžius. Savais žodžiais papasakojo, ką pavaizdavo.

Laura. Kūrybinis sumanymas: „Stebuklai“

Mokinės komentaras: nupiešiau, nutapiau ir iš plastilino nulipdžiau stebuklus. Viskas skraido, net kiškutis – tai stebuklas.

Mokytojo komentaras: mokinė pati savarankiškai negalėjo sugalvoti, ką pavaizduoti. Piešė vienodo charakterio linijomis ir dėmėmis. Tapė grynomis spalvomis, nemaišė dažų. Vienodomis formomis perteikė pagrindinę savo kūrybinio sumanymo mintį. Pasakė, ką vaizdavo.

